

Regler for muntlig eksamen

Her finner du hvilke regler som gjelder for muntlig eksamen. Reglene gjelder både for grunnskolen og videregående opplæring.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 22.01.2018

Gjennomføring av muntlig eksamen

Presiseringer januar 2018

Vi har spesielt forklart noe av det som skjer «Under eksamen»: presentasjon, fagsamtale, muntlig formidlet fagkompetanse og elevens bruk av hjelpemidler – og vurderingen av dette.

Her kan du lese om gjennomføring av muntlig eksamen, inkludert oppklaringer av spørsmål som har kommet etter endringene for muntlig eksamen i 2014. Det er forskrift til opplæringsloven som regulerer alle lokalt gitte eksamener, og i Udir 2-2014 kan du lese mer om alle lokalt gitte eksamener.

Skoleeier bør lage retningslinjer

Utdanningsdirektoratet anbefaler at skoleeier lager retningslinjer for gjennomføring av lokalt gitte eksamener. Felles retningslinjer er ikke et krav, men felles retningslinjer kan bidra til å sikre forutsigbarhet, tydeliggjøre forventninger og gi en felles forståelse for ansvar og rammer for eksamenssituasjonen.

Under gir vi en kortfattet oversikt over hva skolen og lærerne må tenke på før, under og etter muntlig eksamen i grunnskolen og i videregående opplæring.

Før eksamen

Ikke eksamen på mandager

Skolen kan ikke gjennomføre lokalt gitte eksamener med forberedelsesdel på mandager og første dag etter offentlige helligdager/høytidsdager.

48 timer før eksamen

Skolen skal gi eleven melding om hvilket fag eleven er trukket ut i 48 timer før eksamen starter.

Helligdager/høytidsdager skal ikke telle med, jf. punktet over. Trekkordningen kan du lese mer om her.

24 timer før: forberedelsesdel

Forberedelsesdelen for eleven begynner 24 timer før eksamen starter. Eleven skal få eller trekke et tema og/eller en problemstilling. Om eleven skal trekke eller få utdelt tema/problemstilling, avhenger av hvordan oppgaven er formulert. Ut fra oppgaven skal eleven forberede en presentasjon som skal være utgangspunkt for fagsamtalen. Denne bør ikke utgjøre mer enn 1/3 av eksamenstiden.

Forberedelsesdagen er en obligatorisk skoledag, og elevene har rett på et pedagogisk tilbud. Det betyr at eleven skal møte på skolen og ha tilgang på veiledning fra en lærer. Det er ikke et krav at læreren må være elevens faglærer. Forberedelsen skal hjelpe eleven til å se sammenhengen mellom temaet/problemstillingen for eksamen – og læreplanen i faget.

Forberedelsen er en del av eksamen, og elever som har dokumentert fravær på forberedelsesdagen har automatisk dokumentert fravær fra eksamensdagen. Elever som ønsker å delta på eksamen selv om de har dokumentert fravær på forberedelsesdagen, skal ikke hindres i dette. Elever som har udokumentert fravær på forberedelsesdagen, må møte på eksamen.

Fylkeskommunen avgjør om privatister skal ha forberedelse eller ikke.

Eksamensoppgaven

Faglærer har plikt til å utforme oppgaver til lokalt gitt eksamen. Eksamen skal være i samsvar med læreplanverket. Eksamensoppgaven skal angi et tema og/eller en problemstilling som eleven skal ta utgangspunkt i for å lage sin egen presentasjon. Eksamensoppgaven må være såpass åpen at eleven kan ta egne valg for innhold og form, og formulert på en måte som legger til rette for at eleven kan få vist sin samlede kompetanse i faget.

Faglærer skal diskutere eksamensoppgaven og plan for gjennomføringen med den eksterne sensoren i forkant av eksamen. Dersom de to sensorene er uenige, er det den eksterne sensoren som bestemmer.

Les mer i rammeverket for eksamen.

Lyttemateriell i engelsk og fremmedspråk

Til muntlig eksamen kan lytteforståelse vurderes på ulike måter, for eksempel gjennom interaksjon under eksamineringen og ved bruk av ulikt lyttemateriell.

Dersom skolen velger å bruke lyttemateriell til muntlig eksamen, skal dette være en del av forberedelsen og/eller inngå i de 30 minuttene kandidaten har til rådighet. En lytteprøve skal ikke gis i tillegg til gjennomføringen av eksamen, f.eks. 30 minutter før eksamen starter.

Vi oppfordrer skoleeier til å inkludere bruk av lyttemateriell i engelsk og fremmedspråk i lokale retningslinjer.

Under eksamen

Presentasjon og fagsamtale

Gjennomføringen av lokalt gitt muntlig eksamen kan vare inntil 30 minutter for hver elev. Karakteren skal settes på individuelt grunnlag, og når sensorene har diskutert seg frem til karakter, skal eleven umiddelbart få vite karakteren. Gjennomføringen starter med elevens presentasjon, hvor elevens valg av innhold og form er utgangspunkt for fagsamtalen. Målet med presentasjonen og fagsamtalen er at eleven skal få anledning til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig. Sensorene må derfor stille spørsmål som gir eleven anledning til å vise bredest mulig kompetanse i faget. En eksamen som bare prøver noen kompetansemål, vil være i strid med prinsippet om at eleven skal få mulighet til å vise kompetanse i så stor del av faget som mulig. Sensorene skal lete etter den kompetansen eleven har, og ikke lete etter det eleven ikke kan.

Muntlig formidlet fagkompetanse

Muntlige ferdigheter er en av de fem grunnleggende ferdighetene, og hvordan denne ferdigheten er uttrykt i læreplanen for fag, varierer. Kriterier for vurdering av eksamen vil derfor også variere. Noen fag har egne kompetansemål eller hovedområder som handler om å kunne presentere/kommunisere faglig innhold, og muntlige ferdigheter vil derfor inngå som en større eller mindre del av vurderingen av elevens samlede kompetanse i faget. Det er kompetansemålene som er grunnlaget for vurderingen av elevens muntlige formidlede fagkompetanse.

Hjelpemidler

Å kunne lese og digitale ferdigheter er grunnleggende ferdigheter i fag og viktige forutsetninger for å finne og vurdere informasjon, og for å vise kompetanse.

Når det i forskrift til opplæringsloven står: *Ved lokalt gitt munnleg eksamen er notata til eleven eller privatisten frå førebuingdelen einaste tillatne hjelpemiddel*, vil Utdanningsdirektoratet presisere at dersom eleven f.eks. har behov for å ta med bilder, grafer, lovverk eller liknende, regnes dette som elevens *notater* og er tillatte hjelpemidler som eleven selv har valgt ut for å kunne vise kompetansen sin.

Vurderingsgrunnlag

Forberedelsesdelen inngår ikke i det som skal vurderes. Hjelpemidler eleven velger å benytte seg av i eksamenslokalet, skal ikke vurderes. Men – den faglige kompetansen eleven viser gjennom måten temaet/problemstillingen presenteres på, er også en del av vurderingsgrunnlaget av elevens samlede kompetanse. Hvis sensorene er uenige om karakteren, er det ekstern sensor som bestemmer.

Etter eksamen

Klage på muntlig eksamen

Eleven har rett til å klage på formelle feil som har hatt noe å si for eksamensresultatet. Til muntlig eksamen er det ikke anledning til å klage på karakteren. Ved spørsmål om klage, har skolen ansvar for å veilede eleven.

Dersom eleven får medhold i en klage, blir eksamenskarakteren annullert. Eleven kan velge om hun eller han vil gå opp til ny muntlig eksamen, med ny sensor. Hvis den muntlige eksamenen er trekkfag i videregående, skal fag trekkes på nytt.